СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 105. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 1-го червня 1943. No. 105. Jersey City, N. J., Tuesday, June 1, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ТВОРИТЬ УРЯД ДЛЯ КЕРМУВАННЯ ВСЕЮ ВОЄННОЮ МОБІЛІЗАЦІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт створив Уряд Воєнної Мобілізації, що має бути начальною федеральною аґенцією для ведення війни на домашньому фронті.

Ця Рада має складатися з 6 осіб. На її чолі поставлено Джеймса Ф. Бирнса, що був досі директором економічної стабилізації". Президент Рузвелт пропоручив йому „удержувати в належнім руху й на високій скорости так нашу воєнну машину, як і нашу есенціональну цивільну господарку". Він має теж покласти край постійно повторяючимся сварам між різними урядовими аґенціями.

Воєнний Мобілізаційний Комітет, доданий Бирнсови до помочі, буде мати тільки дорадчий голос. До нього належать між іншими секретар війни, секретар фльоти і предсідник Амуніційної Ради.

СЕНАТОРИ НЕ ХОЧУТЬ ВІДКЛАСТИ ПОКЛИКУВАННЯ БАТЬКІВ ДО ВІЙСЬКА.

ВАШИНҐТОН. — Сенатовий комітет для військових справ поставив одноголосно відложити на неозначений час дискусію над ухваленим уже палатою послів законопроєктом Килдея про відложення військової служби мужчин, що є батьками.

Предсідник комітету заявив, що цим проєкт так ґейби вбито. Палата послів приняла була цей проєкт 12. квітня 143 голосами проти 7. Проти ухвалення цього проєкту одначе повстали урядові аґенції, що покликують людей до військової служби.

УРЯД ШУКАЄ ФАРМЕРСЬКОЇ МАШИНЕРІЇ, ЩО ЛЕЖИТЬ БЕЗ УЖИТКУ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнна Харчова Адміністрація видала заклик до населення віддати урядови всю фармерську машинерію, котра лежить без ужитку. Уряд задумує перебрати дорогою реквізиції всю таку машинерію й передати її там, де заходять її потреба.

Уряд звернув між іншим увагу на певний запас фармерської машинерії, оставленої японцями, що їх усунено з фарм на західньому побережжю після Перл Гарбора.

Уряд припоручив повітовим воєнним радам глядати за такою машинерією, якої тепер не вживається, і передавати її до стейтових урядів. Власникам заплатиться за реквіровану машинерію відповідну ціну.

ЮНІЯ МОЛОЧАРІВ ПРОТИ УРЯДОВОГО ЗАРЯДЖЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Аби зарадити дещо на пекучу недостачу ґазоліни в східних стейтах, Уряд Оборонної Транспортації зарядив, щоби молочарі доставляли молоко тільки кожного другого дня. Три околичні відділи юнії розвожувачів молока, філії Американської Федерації Праці, рішили не брати подвійних ладунків молока на свої вози, а виконний уряд юнії видав згідний з тим становищем приказ до членів юнії. Приказу справді не виконується.

Робітники станули на становищи, що приказ розвозити молоко тільки що другий день є тільки димною заслоною акції підприємців за зменшення числа робітників, З цим становищем робітників, що розвозять молоко до приватних домів, згодилася сильна юнія робітників, що розвозять харчі до готелів і ресторанів.

ОБМЕЖЕННЯ ОМНІБУСОВОГО РУХУ.

НЮ ЙОРК. — Чотири омнібусові підприємства, котрих омнібуси становлять 80% всіх омнібусів у цій околиці, постановили послухати приказу Уряду Оборонної Транспортації й не випускати в рух своїх автомобілів у неділі так довго, як довго буде існувати недостача ґазоліни.

НАЙДЕНО РОЗБИТИЙ ЛІТАК.

САН ХОСЕ (Коста Ріка). — Люди, вислані на пошукування літака одного центрально-американського транспортового підприємства, що розбився тиждень тому, найшли його в джунґлях. Підчас розбиття згинули три особи. Остався при життю Тед Фолі, американець, робітник одного ґумового підприємства. Він поважно покалічений. Оповідає, що літак попав у повітряний вир і впав просто в долину з висоти 10,000 стіп.

Інший літак розбився в джунґлях 25 миль на північ від цеї місцевости. Туди вислано теж пошукувачів.

Н ЕСПОДІВАЮТЬСЯ УХВАЛЕННЯ НОВИХ ПОДАТКІВ У 1943. Р.

ВАШИНҐТОН. — Провідники конґресу не сподіваються, щоби цього року по ухваленню податку, котрий мається платити ратами при одержанню заплати, ухвалено ще який інший податок до стягання цього року.

Чутки про Резиґнацію Американського Амбасадора в Москві

ВАШИНҐТОН. — За донесеннями з добре поінформованих жерел, адмірал Вилйем Г. Стендлі теперішний американський амбасадор у советському союзі, зрезиґнував зо свого уряду. Президент Рузвелт резиґнації ще не приняв.

Кажуть, що Стендлі задумував резиґнувати в вересні, але, як президент Рузвелт вислав до Москви Джосефа Е. Дейвиса як свого особистого представника, Стендлі рішився зрезиґнувати негайно. Кажуть чутки, що він критикував становище американського уряду супроти советського союзу як занадто уступчиве.

ДИПЛЬОМАТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ДЕЙВИСОВОЇ ФІЛЬМИ

ВАШИНҐТОН. — Представники декотрих европейських урядів до того невдоволені з фільми „Місія до Москви", що навіть рішені заложити протести проти фільми перед департаментом стейту. Кажуть, що протестують британці й поляки.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД МОЖЛИВІСТЮ НАЦІСТИЧНИХ РЕЙДІВ НА АМЕРИКУ

Ґенерал Ралф Ройс, командант Першої Повітряної Сили, видаючи заклик за додаткове збільшення числа добровольців для цивільної оборони, остеріг громадянство перед можливістю націстичних повітряних рейдів проти Америки.

Каже ґенерал, що в Німеччині наростає ненависть до Америки за американські правильні успішні рейди проти Німеччини й за програвання субмаринової кампанії. Націсти певно захотять штучно піддержати воєнний настрій німців великим рейдом на східні побережжя Америки.

ЧУТКИ ПРО ФАШИСТІВСЬКІ СПРОБИ ЗАМИРЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд заперечив пущені зо Швайцарії чутки, що мовляв ґраф Діно Ґранді, бувший фашистівський амбасадор у Лондоні, прибув до Вашинґтону з конкретними пропозиціями фашистівського уряду щодо замирення з Аліянтами. Уряд каже, що Ґрандія в Америці нема, а італійський уряд знає добре, що він може добитися замирення з Аліянтами, коли італійська армія здасться Аліянтам безумовно.

Британська Партія Праці не Хоче Обєднання з Комуністами

ЛОНДОН. — Не звертаючи уваги на те, що Совети розвязали Третій Інтернаціонал, в Англії є далі опір з боку робітництва, щоб іти разом з комуністами. Як відомо англійська комуністична партія намагається від довшого часу зблизитись до Партії Праці. Виглядало, що як в Москві знесено Комінтерн, то ситуація під тим оглядом поліпшиться, себто, що в Партії Праці буде сентимент за те, щоб допустити до себе теж і комуністів. Та виходить інакше. Екзекутивний комітет Партії Праці рішив, що стоятиме далі на давному становищі, себто на відмові обєднання Партії Праці з комуністичною партією, та не предложить річній конвенції ніякої резолюції в справі зміни. Комуністичний „Дейлі Воркер" накинувся на те становище „твердих", що не хочуть „обєднання робітничої кляси".

КИТАЙЦІ ПРОТИ „АКТУ ВИКЛЮЧЕННЯ" ЯК ОБИДЛИВОГО

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — „Сентрал Нюз" помістив статтю про американсько-китайські відносини, в якій обговорює становище Злучених Держав до китайської іміґрації. Говориться про те, чи американський уряд готов трактувати китайців нарівні з іншими народами, бо досі, каже ґазета, цього нема. Іде про американський закон т. зв. Ексклюжен Ект, який не допускає китайців до Злучених Держав. Часопис каже, що китайцям іде тільки про рівне право бути допущеними до Злучених Держав в подібний спосіб, як це діється з іншими народами. Отже іде про засаду, бо конґрес може потім обмежити ту іміґрацію до найменшого числа. Тепер розходиться тут тільки про яких сто китайців річно. А по війні Китай зачне розбудову краю і нема найменшого страху за те, щоб хто покидав Китай. Знову китайці, як стають американськими горожанами, то домагаються таких самих заробітків, як й інші американці, отже й з цього боку не є вони ніякою небезпекою і не збивають заробітних платень, як це їм закидувано з боку американського зорґанізованого робітництва. Як по війні має наступити між Аліянтами співпраця, то треба, щоби була між ними рівність, пише згадана ґазета.

ДАРУНОК ВІД ЯПОНЦІВ.—Одна з перших світлин, що прибули сюди з Атту, показує японську баржу до висаджування війська на беріг, яку захопили й вживають американці проти японців. Нині вона має американський прапор і перевозить провіянти для американських вояків, що воюють проти японців.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ БУДЕ ВЕДЕНА ПОВНОЮ СИЛОЮ, ПОКИ НЕ ПІДДАСТЬСЯ

ЛОНДОН. — Антоні Іден, британський міністер заграничних справ, говорячи підчас обіду про потребу фондів на будову ще більшої скількости літаків, заповів, що німецька і італійська воєнна машина будуть постійно бомбардовані, де це тільки буде можливе. Ми рішені, казав Іден, розторощити фашизм та воювати з Італією з цілою силою так довго, як довго вона стоятиме у війні по стороні Гітлера. Те, що Італія тепер терпить від бомбардовань, вона має завдячувати Мусолініеви і фашистам. Це наслідки того, що вона напала зрадливо на Францію, коли вона знаходилась в траґічнім положенню, воюючи з Гітлером. При тому Іден підкреслив, що Анґлія не буде прислухуватись до нічиїх голосів, що є проти бомбардовань. Це відноситься до голосів, які виходять з Еспанії, а які взивають воюючих заперестати бомбардовання міст та нищення населення.

ЦЕРКОВНИЙ ГОЛОС ВИПРАВДУЄ БОМБАРДОВАННЯ.

ЛОНДОН. — В часописі, видаванім офіційною англійською церквою, поміщено статтю, яка є звернена проти війни як такої, що є не-християнським ділом. Але рівночасно виправдується бомбардування, бо, кажеться, як народи хапаються за такий засіб як війна, то є мала моральна ріжниця між тим, чи люди гинуть від бомб, чи від куль на фронті.

АМЕРИКАНЦІ НИЩАТЬ ВОРОЖІ ЛІТАКИ В САРДИНІЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські бомбери нищили летунські майдани в Сардинії. Їхні налети рахуються „дуже успішними". Скинули понад 4,000 бомб та знищили повно ворожих літаків, що їх застали на летовищах.

ТАЙНИ СОВЄТСЬКОЇ ОФЕНЗИВИ НА КУБАНІ.

ЛОНДОН. — З німецьких воєнних комунікатів виходить, що Совети розпочали „страшну офензиву" десь над долішнім бігом ріки Кубані. Совєтські звідомлення далі збувають ту офензиву мовчанкою, а тільки кажуть, що ідуть завзяті бої на північнім сході від Новоросійська. З Москви подають, що сосєтські війська знищили 131 німецьких літаків, а з Берліна твердять що німці знищили 59 повзів і 57 літаків. Німці голосять, що стрічають на Кубані „дуже завзятий опір". Знову американські кореспонденти пишуть, що ще завчасу говорити про „велику офензиву". Кажуть, що Совети хочуть мабуть доконче здобути Новорійськ, бо це є важне з того боку, що тоді лекше булоб їм переводити морські операції на Чорному морі. Знову, якби німці втратили Кубань, то це булаб велика для них втрата з стратеґічного боку. Воєнне положення тепер таке, що обидві сторони вишукують слабші місця у противника.

ЛАВА ЗА ЛАВОЮ НА МІСТО ЕСЕН.

ЛОНДОН. — До „найбільш бомбардованого міста в світі", себто до міста Есен, промислового центра в Рур, застосували британці при останнім бомбардованню нову методу. На протязі 50 мінут перелетіло над містом 10 летунських лав, що скинули тисячу тон бомб.

БАЧУТЬ, ЩО ТЕПЕР ВЖЕ „СЕРЮЗНА СПРАВА".

ТОКИО. — Бюро Воєнних Інформацій переловило радіо з Токио, в якому сказано, що воєнне положення стало дуже серіозним. Кажеться, що нові пляни Британії й Злучених Держав цілком не настроюють оптимістично. Це відноситься до того, що рішено в Вашинґтоні, що війна з Гітлером не припинить евентуальної офензиви на Пацифіку проти Японії. Ось те й заставило уряд пригадати японцям, що їм треба готовитись на нові жертви.

В ІТАЛІЇ НАДІЮТЬСЯ КОЖНОЇ ХВИЛИНИ ІНВАЗІЇ.

БЕРН (Швайцарія). — Італійський уряд через контрольоване ним радіо заявив італійському народови, що треба бути приготованим на те, що інвазія Італії може наступити кожної години. Кажеться, що можливо ще не буде наступу на саму Італію, але спершу на італійські острови, Сардинію та Сицилію. Кажеться далі, що італійські летуни бомбардують в Бізерті та інших пристаннях в Північній Африці масу нагромаджених там суден та барж, що цілком певно призначені для інвазійних цілей. Далі кажеться, що сподіються, що ціле населення мужньо знесе бомбардовання так, як це зносили анґлійці, коли бомбардовано їхні міста.

НІМЦІ ГОТОВІ ВИЦОФАТИСЬ З ІТАЛІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — В деяких дипльоматичних колах панує таке переконання, що німці не будуть боронити Італії на випадок інвазії, а цофнуться до Бренерськозо провалу і там будуть пробувати ставити опір.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Перше Питання Американської Дипльоматії

Коли в Вашингтоні покінчено конференції між начальниками американського й британійського уряду, коли наклъовується конференція президента Рузвелта зо Сталіном, коли наладнано вже конференцію між Шарльом де Ґолем і генералом Жіродом, до рішень котрої про обєднання французької політики певно прийдеться заняти якесь становище й Америці, коли словом по всему світі підносяться питання преважні для Америки, в самій же Америці не полагоджено, як каже „Ню Йорк Таймс", найважнішого питання американської дипльоматії.

Цим найважнішим питанням американської дипльоматії є питання: чи по закінченню цеї війни Злучені Держави мають брати з іншими державами спільну відповідальність за влаштування мира? Чи може мали би Злучені Держави, виборовши перемогу для Аліянтів, закинути дальшу співпрацю з іншими державами й держатися від всесвітніх справ осторонь?

Це могло би може комусь видаватися дивним припущення такої можливости, щоби держава, яка давала свої жертви гроша й крови в війні, по її закінченню від участи в полагодженню мира відцуралася. Та хоч як це дивне, все таки якраз таке сталося по першій світовій війні, коли Америка, давши велику поміч для перемоги Аліянтів над централіними державами, відмовилась від участи в мирі. Сталося це завдяки тому, що всякі міждержавні мирові зобовязання Злучених Держав мають бути потверджені двома третинами голосів американського сенату, а сталося це просто так, що сенат відмовився дати таке одобрення для версайського договору й Ліґи Націй.

Ввиду такої конституційної постанови й супроти такого одного, але замітного досвіду було би нерозумним вважати неможливим, аби Америка відмовилася брати відповідальність за мирову полагоду по цій війні. Ця небезпека є зовсім сущна й зовсім можлива. До нині не зайшла в Америці ніяка зміна, яка таку відмову відповідальности робила неможливою. Конституційна постанова існує далі. І далі існують тут сильні інтереси, які стремлять до того, аби Америка від такої відповідальности відмовилася. По першій світовій війні цею силою була пересвітової війни могло би не бути, якби Америка була в опозиції до президента, що вийшов з Демократичної Партії. Зовсім аналогічна ситуація може легко виникнути тепер.

Тільки один чинник дає яку-таку надію, що ситуація з першої світової війни не повториться, а це те, що нині вже багато людей знає, що теперішньої світової війни могло би бути, якби Америка була взяла конструктивну відповідальність за мир. Та чи велике це зрозуміння покажеться на стільки сильним, аби перебороти сильні інтереси за повторенням старої помилки, покищо це є сумнівним.

Розвязання Комінтерну і Йому Найближчі

Як прийшла вістка про розвязання Третього Інтернаціоналу в Москві, американські газети передовсім старалися дізнатися, що про цю подію скажуть найбільше до цеї організації причетні групи. Це була зовсім самозрозуміла цікавість, бо чейже від цього становища залежить у немалій мірі, як поставляться до події інші люди.

Нажаль, це, що сказали досі самі комуністи, не дає багато вияснення для цього питання, яка надалі буде політика комуністів різних країн без центральних директив з Москви. Ледво чи кине більше світла на це питання низка статей, що їх став містити „Дейлі Воркер", нюйорський щоденний орган комуністичної партії в Америці. Його перша стаття в цій справі це досить загальне приплеснення рішенню Комінтерна: „Що це провідне тіло міжнародної організації робітничої кляси вирішило признає, що воно пережило свою пожиточну функцію й що воно навіть стало перешкодою в зрості робітничих партій по різних краях; цього не можна приняти за признаку слабости або безпомічного розкладу. Зовсім противно, це є знаком теперішньої сили, життєвости й основного марксівсько - ленінського підходу до всіх тих сил по світі, який через чверть століття пробував поширити серед робітників єдність за посередництвом Комінтерну".

Інакше розглядає справу та група бувших комуністів, що відорвалася від Третього Інтернаціоналу й під проводом Троцького зорганізувала Четвертий Інтернаціонал. Видаючи до членів комуністичної партії заклик приступити тепер до Четвертого Інтернаціоналу, краєвий комітет Партії Соціялістичних Робітників подає теж своє пояснення розвязання Третього Інтернаціоналу, пояснення, яке зовсім розходиться з офіційним поясненням комуністичної партії. Передовсім бачить у ньому не докази сили, а докази слабости й розкладу:

„Деґенерація (звироднілння) Комінтерну", говорить ця заява Троцькистів, „почалася в 1924 році, по смерті Леніна. Деґенерація спричинила ізоляцію першої робітничої держави в капіталістичнім окруженню й повстання в совєтському союзі упривилейованої бюрократії, витвору економічної й культурної відсталости рільничої країни, одідиченої від царату.

„Бюрократія була зіллятям консервативного крила большевицької партії й міліонів державних функціонарів, державних з бувших царських і капіталістичних апаратів. Бюрократія використала вичерпання мас по громадянській війні й потрапила захопити контролю партії, юнії й держави та перетворити їх на тоталітарні інструменти упривилейованої кляси.

„Розвязання (комінтерну) очевидно ще не означає, що Сталінізм заперестане свої насквізь реакційні вмішування в робітничий рух. Прислуги Сталінізму на цьому полі є занадто вартісні для капіталістів, аби вони наставали негайно на розвязання комуністичної партії й її різних агенцій по робітничих юніях.

„Найбільше відкритими й злобними страйколамами в Злучених Державах є нині агенти Сталіна, і вони очевидно не перестануть своєї огидної роботи. Як довго цього треба для їх пана, так довго вони будуть служити Вол Стрітови в боротьбі проти інтересів американських робітників".

Це є такі важні обвинувачення, що аж дещо дивно, як Троцькисти, віруючи в такі річи, захотіли пропонувати таким людям приступлення до своєї партії.

Проф. Микола Чубатий.

Світова Соціял-Демократія та Комунізм

На марґінесі сензаційної промови Каміля Юсмана.

В одній із попередних статтей під заголовком: „Ерліх, Альтер та Володимир Старосольський" я підкреслив, який є підхід комуністів до своїх товаришів соціял-демократів. Сказав, що комунізм ненавидить більше соціял-демократів як професійних буржуїв-капіталістів, бо видить у них грізних конкурентів в опануванню робітничим рухом. Тому для соціяліста не мають комуністи ніякої пощади; кожний соціяліст, що дістанеться в руки комуністів мусить вмерти, дарма, що неодин капіталіст чи старий родовий феодал, оскільки не згинув у перших місяцях революції, зацілів донині у комуністичній державі, а нерідко відграє не останню ролю у червоній Росії.

Не повертав би я більше до цеї теми, хочби тому, що ні я, ні сам пресовий орган, не репрезентують соціялістичного світогляду, колиб не недавна промова Каміля Юсмана, президента світової організації соціялістичних партій світа, так званого Другого Інтернаціоналу, старого бельгійського соціяліста та кількаразового міністра передвоєнної Бельгії. Ця промова з уст такого визначного представника аліянтського демократичного табору, вже сама собою замітна, а для нас українців тимбільше замітна, що вона відкриває деякі інтересні подробиці до історії комуністичної партії, що краще вияснюють методи панування червоних на Україні по смерти Леніна. В додатку порушує бесідник таки безпосередно долю кількох визначних західно-українських соціялістів по окупації Західної України большевиками, що якось уйшла уваги українсько - американської преси. Саме імена жертв українців-соціялістів заставляють нас писати оці рядки.

Промова Каміля Юсмана.

Свою промову виголосив Каміль Юсман недавно на академії в честь розстріляних жидівських соціялістів Ерліха та Альтера в Лондоні, де цей бельгійський соціяліст перебуває як політичний еміґрант, покинувши рідний край після окупації Бельгії нацистами. Вже саме це та його довголітня праця як лідера світової соціялістичної демократії робить його промову вважливою, бо ніхто не може мати й тіни підозріння, що Каміль Юсман не репрезентує на 100% тих ідей, за які борються союзні держави — себто, що не є проти всякої тиранії на світі.

„Не сказавби я" — говорив Юсман на початку промови — „що я був здивований. Їхнє (себто Ерліха та Альтера) несподіване зникнення було понурим знаком. Ми знали від довшого часу, що Москва не привязує великої ваги до життя визначних соціялістів, які відмовилися узнати диктатуру за нормальну систему правління.

„Поміж нами, соціялістами та комуністами, вирита глибока пропасть не тільки щодо політичних поглядів і метод, але і щодо різниці поглядів людяности та людських почувань. Колись то Літвінов, коли ще був в неласці, сказав до одного з моїх приятелів: Ви соціялісти тим є слабші від нас у полагоджуванні своїх справ, що коли соціяліст ніколи не здобудеться на відвагу вислати комуніста на смерть, комуністі ані на хвилину не завагається виконати екзекуцію на соціялісті.

„Та аналіза наших характерів зовсім правдива. Ми відзначаємося великою традицією терпимости. Думаємо, що комуніст має право вірити в диктатуру, не будемо його карати за це, що його погляди ріжняться від наших... Комуністи є цілком іншого погляду. В їх очах демократи є зрадниками робітничої кляси і тому є небезпечні і мусять бути усувані.

„А пригадаю, що люди, які нині правлять в Москві, не все були того погляду... Оце мій приклад з особистого досвіду, з конгресу в Штутґарті 1907 року. Одна з партій домагалася поставлення на денім порядку кари смерти і здається мені, що ця ініціятива вийшла від одної з російських груп. Делеґатом, що мав найяснійший погляд на цю справу був Ленін і в комісії призначили його референтом цеї справи. Написав він зідомлення, гостре, повне обурення проти політичних екзекуцій. Мав мабуть на думці свого брата, повішеного царем. Звідомлення Леніна Конґрес приняв одноґудно.

„Не знаю чи Сталін та його приятелі були б нині дуже вдоволені, якщоб ми нині оголосили звідомлення Леніна про політичні екзекуції з 1917 року.

„Наведені приклади є дійсно символічні. Вказують вони на цілковиту зміну поглядів партії Леніна. Маю враження, що нині комуністи є більше російські ніж соціялістичні, та що дух царської автократії і царські методи правління пережили в їх мозках".

Президент Юсман переповідає справу Ерліха та Альтера, відкидає з обуренням клевету про їх співпрацю з ґітлерівцями як абсурдну, а потім переходить до політичної сторінки боротьби з соціялістами, зокрема неросійських народів.

Президент Юсман спиняється над ролею Росії, що помогла Німеччині викликати теперішню війну, та вказує, що нищення соціялістів других народів це вже в червоній Росії система. Поміж цілою низкою імен польських та жидівських соціялістів читаємо, мабуть перший раз про смерть українських соціялістів: Івана Кушніра, Івана Квасниці, Мороня, та про невідому долю арештованих разом з Старосольським таких соціялістів як д-р Рудольф Скибінський та д-р Роман Домбчевський. Бо трагічна смерть д-ра Володимира Старосольського й його дружини — вже відомі.

Згадані імена українських соціялістів добре відомі перед війною в Західній Україні.

Перший з них **Іван Кушнір** був секретарем Окружної Ради Робітничих Юній у Львові та редактором юнійних видань в українській мові. Іван Кушнір найдовше тримався співпраці з польськими соціялістами. Ті, числячися з невдоволенням українських робітничих мас, які цілком переважали особливо в деревнянім та нафтовім промислі на Підкарпатті, вибрали **українця** Івана Кушніра генеральним секретарем робітничих юній округи Східної Галичини та поручили йому деякі юнійні видання видавати також в українській мові для успокоення українських робітників, що були дуже невдоволені ще й з польонізаційної системи, що була також і в юнійнім русі.

Іван Квасниця, це генеральний секретар Української Соціял-Демократичної Партії в Польщі; був взірцевим та шанованим українським громадянином. Постійно жив він у Львові.

Моронь, це бориславський нафтовий робітник, знаний був тільки в юнійнім нафтовім русі; якоїсь ролі в українськім національнім житті не відгравав.

Більше були натомісць відомі два українські соціялістичні провідники: адвокати д-р **Рудольф Скибінський** та д-р **Роман Домбчевський**. Перший походить з Тернополя та вже за молоду привязався до соціялістичної ідеольогії, якій був вірний до кінця. Належав до української соціял - демократії, але хотячи зберігати вірність соціялістичній ідеї підтримував живі звязки з польською соціял-демократією. Відгравав важну ролю особливо серед робітництва західно - українського нафтового басейну в Бориславі. Був адвокатом в Дрогобичі, в часі української держави 1918-1919 був членом-делеґатом до Української Національної Ради в Станиславові. Кілька місяців перед війною стрінувши мене у Львові розповідав про свої пляни на постійно переселитися до Львова та занятися кращою організацією українських робітників, з яких багато ще таки було через юнії під впливом польської соціялістичної партії.

Д-р Роман Домбчевський, що походить з відомої та патріотичної української родини, був адвокатом в Стрию, де за польського володіння дуже часто виступав як оборонець української національної молоди в політичних процесах. Був одним із стовпів Української Соціялістичної Партії побіч д-ра Володимира Старосольського та д-ра Льва Ганкевича. Під національним оглядом був український патріотом та людиною шанованою всіми українцями без ріжниці партійних поглядів, не тільки в своїм Стрию, але також у Львові, де часто брав участь у праці українських центральних організацій.

Ось так перед нашими очима відкривається щораз більше понурий образ спустошення серед українських провідних людей, несчисленних жертв воєнного лихоліття на українських землях.

ВІДЗНАЧЕНО АЙЗЕНГОВЕРА І МЕКАРТУРА.

ЛОНДОН. — Британійське Воєнне Бюро проголосило, що американські генерали, Двайт Д. Айзенговер та Доглес Мекартур, дістали високе британійське відзначення „Ордер оф Бет", те саме, що й ген. Монтгомері. Для британійців воно є рівночасно піднесенням до шляхотства.

КОНФІСКУЮТЬ МАЙНО ОСІ.

ЛІМА (Перу). — Міністерство фінансів викінчило зарядження для зліквідовання німець.их та японських підприємств в Перу.

ВЯЧЕСЛАВ ПОТАПЕНКО

ЧАРІВНИЦЯ

(Оповідання мого діда).

2)

Але у цій красі було щось справді чарівне, виявлялась якась то сила таємного царства. Чорні як уголь очи горіли якимсь пекельним огнем і вили діяментовим світлом зпід густих вій. Чоло її високе, лице повновиде, румяне. Ніс трохи грецький, як обточений, прямий; вигляд відкритий, вільний — що твоя цариця. Козачка важко зітхнула і відкинула трохи позад себе голову. Вона заложила за неї голі по лікті руки, ніби піддержуючи свою важку косу, що перекинулась через її кругленьке плече, високі груди, і чорною гадюкою падала на вишивану бразументами червону плахту. Поверх вишитої, мережаної сорочки була одягнена кубова корсетка. На чолі не було вінка, але у гладко причесане волосся була заткнута якась квітка. Марися здавалась мені якоюсь то русалкою, що виплила отсе зараз зо свого водяного царства на берег, щоби погрітись проти місяця; вона тепер дивилась на нього і щось то думала. Я теж глянув на срібне коло, але не побачив там нічого цікавого. Все одно і те саме: „брат брата усе держав на вилах".

За рікою десь далеко, співав парубок. Марися провела долонею по чолі, наче розгонючи той сум, що обгорнув її голову і сльози затремтіли на її віях. В цю хвилину під моєю ногою хруснула гилячка. Як дика кізочка здригнулась козачка, випрямила гнучкий стан, стояла вже гордовито, мов когось то дожидаючи і дивилась на мою вербу.

— Любий ,ти? — спитала вона і зробила крок у мою сторону. Я вийшов зза верби.

— Доброї ночи! — сказав я.

— Здорові були! — відповіла козачка і засоромилась; вона опустила очи, та перебирала червоні стрічки, що були на кінці коси.

— Чого так пізно сидиш?

— Так собі.

— Може кого дожидаєш?

— Та нікогож, як вас! — Вона весело засміялась і той сміх як срібний дзвоник лунко понісся по заркалі ріки. Сором'язливість в мить счезла з її лиця, і я бачив перед собою ту чарівницю, про котру мені розказував козак.

— А може кого другого піджидала?

— Може.

— А чого ти плакала?

— Ха-ха-ха! Води в ріці мало, я й підлила слізми... Дурні сльози по дурному й ллються!

— А я було подумав, що за мною зтужилась! — шуткував я.

— Як би так, то не дожидалась би, самаб до вас прибігла.

— Справді?

— Та справдіж у решеті дірки. Так би у двері і вскочила, а як що, то і в вікно. Я маленька, пролізу, а воно у вас що вечора відчинене.

— А ти по чім знаєш?

— Пхе! я нераз стояла під віконницею; та слухала, як ви співали та грали на бандурі.

— Он воно що!... І тобі подобається мій спів?

— Як би не до вподоби, не ходилаб під вікно. Якось чую, ви граєте нашу пісню, козацьку, мою любиму, а я відломила бузку, та й кинула вам у кімнату на стіл.

— Пригадую! Тільки я думав, що то вітер.

— Що вітер, що я — одно й те саме!

По трохи ми розбалакались і посідали на березі.

— Ти не боїшся зо мною сидіти?

— Хіба ви кусаєтесь? — сміючись спитала Марися.

— Щоби, буває, люди не почали чого плескати...

— Про мене, чи про вас?

— Звісно, про тебе.

— Не полохлива! Хай дивляться, та губи кусають.

— А всеж таки!...

— Не їла душа часнику...

— Можеб і зїла, та боїшся свого старого батька.

— На це Марися жартобливо стиха заспівала:

„Ой, ти старий бухо, бухи,
Я молода — хи-хи-хи!
Ой, ти старий дідуга,
Зігнувся, як дуга,
А я молоденька
Гуляти раденька!"

Мені здавалось, що Марисина веселість була примушеною.

— Що ви читаєте що вечора? — спиталась вона.

— Книжки.

— Про щож вони пишуть?

— Про кохання — шуткував я.

— Про кохання?

— Еге.

— Розкажіть мені, будьте ласкаві, що небудь про кохання з книжок, розкажіть!...

Я почав оповідати їй одну повість, що отсе свіжо прочитав. Марися жадно слухала. Очи її займалися огнем все більше, та більше. Іноді вона зітхала. — „Як тільки вона його покохала". розказував я...

— Стрівайте, стрівайте! За щож вона його так гаряче покохала?

— За те, що він був добрий, тихий, покірливий хлопець.

— Брехня! Це книжки повигадували отаке. За що такого кохати? Чи не за те, що слину пускає через губу? — І при цім Марися отруйно усміхнулась.

— А когоб ти покохала?

— Козака! — гарячо сказала вона — високого, вродливого з чорним вусом. Сяде на коня — орел! Щоб, що є духу, розігнав свого коня, налетів на мене, ухопив мене на своє сіделечко і щоб міцно, щільно притулив до себе, щоб аж в очах потемніло, щоби спалив мене своїм поглядом, щоб я залилась, задушилась жагою кохання.

Марися аж тремтіла від жару. В кождім її русі виявлялось, що у неї кипіла в жилах козача кров, джерелом билося життя. Але ось вона глянула у той бік ріки, де за скелею далеко ріс очерет, і очи її згасли, вона важко позіхнула.

— Не вірте мені, паничу! Я... так собі... Не дармо мене звуть чарівницею. Я все плету дурощі!

Марися на хвилину замовкла, задумалась — потім раптом підскочила.

— Ходім! — крикнула вона на мене, приказуючи, і схопила мене за руку. — Ходім!

— Куди? — спитався я перелякано.

— До човна. Чи може і ви боїтесь чарівниці?

Марися, не дожидаючи моєї відповіди, потягла мене до човна, що був не далеко від нас; вона позахоплювала у траві весла і перша скочила у човен. Я стояв нерухомо. Чи сідати, чи втікати? — думав я. А як вона мене утопить?

— От і полетимо, світа не побачите! — казала вона лащучись.

А я стояв, роззявивши рота, не знаючи, що робити, і все дивився на Марисю. Вона мене мов прикувала до себе. Якаж вона чарівна, думав я. А як утопить?!

— Злякались, злякались! — сміялася Марися. — Не бійтесь, не переверну. Мені ще мая голова потрібна.

— Я... я... тее... я не боюся!... Забарився я і сів у човен. Марися розмахнулась веслами і беріг тікав від нас.

(Дальше буде).

Огляд Новин

(Подає Елмер Дейвис, Директор Бюра Воєнних Інформацій).

Війна ще не Скінчена.

Саме тепер війна є в такому стані, який Гітлер називав творчою перервою. В минулому це означало, що він підготовлявся на когось напасти. Та тим разом є з нашого боку найбільше творчої підготовки, підготовки до нападу, який може статися будь де, від Греції до Норвегії, або деінде. Але є також певні вказівки, що і німці підготовляються ще до одного наступу в Росії. Може не на таку скалю як минулого року. Та Гітлер все ще має чимало міліонів вояків та кілька тисяч літаків. Тому все ще може наносити тяжкі удари...

Війна на Два Фронти.

Ми провадимо війну на двох фронтах. Більше ніж половина нашої сили є на фронті Тихого океану. До обох фронтів ми мусимо проїхати великі віддалі, щоб зустріти ворога, що бється досить близько від своєї країни. Як недавно писав Марк Суливан, наші збройні сили правдоподібно витрачають більше газоліни та оливи на те, щоб дістатися до ворога, ніж в самій боротьбі з ним. Атакуючи насамперед Німеччину, ми маємо підтримку двох країн, що є близько до Німечини — Британію та Росію, труднощі яких є безперечно великі. У війні з Німеччиною є велика частина Союзних збройних сил. Ніхто не може передсказати ходу війни, але на загальних підставах виглядає так, що Німеччина може бути скорше розбита тоді, як Японія ще бедься, ніж може бути розбита Японія, доки Німеччина все ще матиме силу битися...

Ми маємо вибирати поміж двома небезпеками і з практичного досвіду німецька небезпека виглядає гіршою. Фактично Гітлер використав свої перемоги більш успішно, ніж японці свої. За рік ці останні досягли багато менше, ніж можна було сподіватися. Головна причина полягає в тому, що окуповані японцями землі всі є за морями. Все, що японці хотять з них вивезти, мусять перевозити до Японії пароплавами, а американські підводні човни постійно підтинають японську морську фльоту. Але всі завойовані Гітлером країни лежать довкола Німеччини; до них є сполучення залізницями та дорогами. Він вже загарбав з тих країн все, що міг, а тепер старається загарбати також самих людей на примусову працю до німецьких фабрик...

Недавній досвід вказує, що насамперед треба зосередити увагу на Німеччині. Це не значить, що маємо занехаяти Японію, чи дати їй змогу спокійно використовувати свої завойовання. Виглядає, що Японія до кінця цього року буде мати чемало турбот.

Але на це все треба часу. На те, щоби здолати дві великі мілітарні імперії треба часу, тяжкої боротьби, втрати життя і витрат з краєвого багатства... Як я казав минулого тижня, те що сталося в Тунісі подає нам надію, що Німеччина ще раз піддасться, так як в 1918 році, коли німці переконаються, що справа їх погана. Але їх треба довести до того переконання. А довестти можна тяжкою боротьбою та тяжкою працею у воєнній індустрії, випускаючи постійно воєнні знаряддя, хоч цілою скороченням виробництва цивільних річей, ціною трохи нижчого рівня життя, ніж той, до якого ми звикли, чи якого сподівалися досягнути...

Домашній Фронт

Які Вістки через Пошту Люблять Діставати Вояки?

Найбільший вплив на мораль військових частин має їжа і листи, а в богатьох випадках вояки та моряки ставлять листи перед їжою...

Мужчини в збройних частинах найбільше люблять діставати листи з дому з новинками, що робиться в родині. Далі люблять почути щось про своїх товаришів, особливо тих, які є на військовій службі. Після того їх цікавлять події з рідного міста.

Погані вістки з дому можуть рішуче прибити настрій вояка. Листи з нариканнями, листи в яких говориться про „злидні", недостачі та родинні непорозуміння, відтягають увагу вояка від такого важного завдання як піклування за своє власне життя.

Вояки також не люблять „жартовливих листів", що їм посилають незнайомі особи, члени „Клюбу Писання Борців". Мало для них мають значіння також листи, що посилають особи, які „моляться за героїв", діставши імя і адресу від шкільного товариша.

Про це говорять недавні дослідження, що були переведені поміж членами збройних частин в дома і поза морями Бюром Воєнних Інформацій за допомогою Спеціяльного Відділу Служби при армії.

Говорячи про вплив листів з дому на мораль вояків, майор-генерал Луїс Г. Бріртон, головнокомандуючий американськими силами на Середньому Сході, сказав:

„Часом листи здаються більш важними як амуніція". Самі вояки — на всіх фронтах, одноголосно заявляють, що ніщо так не підтримує духа як листи. Один вояк в Африці казав так:

„Кожний в нашій частині підупадав на дусі. Прийшла пошта — і на другий день був наш другий великий бій. Пошта дуже вплинула на бою. Кожний ішов в той бій з добрим почуттям... вони мали вістку з дому. Моряк додав: „Виходиш з боїв і не хочеш думати про них, хіба тільки про те, що мав щастя вийти з того. Хочеться відпочити, просто якось відпочити. Іось чуєш — прийшла пошта. З нетерпінням на неї чекаєш. Як принесуть мішки, здається, що не дочекаєшся, поки посортують листи..." Другий вояк: „Коли тенкер підплив до нашого корабля, щоб дати нам нафту, він привіз з собою також мішки з листами за три місяці. Нам заявлено, що пополудні всі будемо мати свято, крім тих, що на конечній праці, — для читання листів та писання відповідей":

Продовжено Речинець Вартости Синіх Купонів.

Бюро Контролі Цін продовжило термін вартости синіх купонів G, H та J до 7-го червня, щоби уникнути великого натовпу в крамницях в кінці місяця. Раніше говорилося, що вони не будуть важні після 31. травня.

Наступні три ряди синіх купонів на препаровані, консервовані продукти — K, L та M — є важними від 24. травня аж до 7-го липня.

Бюро Контролі Цін закликає споживачів, щоби не стримувалися з купівлею тих продуктів в надії на зміни вартости купонів, та щоби не робили всі закупи при кінці терміну, а щоби старалися купувати рівномірно кожного тижня. Особливо це відноситься до двох тижнів, від 24 травня до 7. червня, коли є важними шість рядів купонів.

Бюро Контролі Цін також повідомляє господинь, що вони можуть дістати вже тепер на купони 15 та 16 з Першої Пайкової Книжки цукор для роблення консервів в дома.

Друге важне оголошення — купон ч. 17 з Першої Воєнної Книжки є важним дійсним для купівлі одної пари черевиків до 16. червня.

Підготовка Домів для Наступної Зими.

Наступна зима буде найкритичнішою з цілого часу війни для міліонів цивільних, якщо вони вже від тепер не пороблять підготовань на зиму. Про це попереджає Бюро Воєнних Інформацій.

Громадян закликається поробити такі кроки:

1. Приняти міри, що допоможуть втримати тепло в помешканню і тим самим зменшать споживання нафти. (Позаліплювати чи закласти клочками шпари, повставляти відповідні двері, вікна і т. п.).

2. Негайно замовити вугілля для зими та надати продавцеві можливість доставити вугіль такого роду і розміру як може і тоді як може.

3. Оглянути і сконтролювати всі печі, чи то на вугіль, чи на нафту, чи газ, щоб вони давали найбільше тепла. Нема що сподіватися нових печей, треба тримати в доброму стані старі.

Вербування Студенток-Норсок.

Бюро Воєнних Інформацій попереджає, що наколи цього року не запишеться 65,000 жінок студентками на курси норсок, то це загрожуватиме здоровлю цивільного населення.

Дівчина, яка відгукнеться на заклик вступити на курси норсок в 1943 році, прийме на себе воєнну працю великого значіння. Вона звільнить іншу, вишколену жінку, для служби в збройних частинах та поможе втримати відповідний догляд за нами хорими та раненими в дома. В той же час вона підготовлятиме для себе карієру на будуче, по війні.

Щоби ні одна відповідна дівчина не журилася браком грошей на науку, приватні та публичні установи дають зі своїх фондів стипендії на час науки. Молоді жінки, які цікавляться справою можуть дістати додаткові інформації, написавши до: Student Nurses, Box 88, New York City.

Пригадування про Пайкування

Цукор: Купони ч. 15 та ч. 16 з Першої Пайкової Книжки є важні на 5 фунтів цукру кожний, для роблення консервів в дома, починаючи з 24-го травня.

Червоні: Червоні купони J лишаються важними протягом червня.

Купони: Червоні купони K стають важними від 30 травня.

Сині Купони: Сині купони K, L, M стають важними від 24-го травня.

НАРОДИ Й СВОБОДА.

Писав Гайнріх Гайне, німецький поет жидівського роду, в своїх „Англійських Фрагментах" про те, як різні народи відносяться до свободи:

„Не можна заперечити, що німці люблять свободу, але не так як інші народи".

Англієць любить свободу як свою шлюбну жінку; він її має; хоч навіть він її не трактує з ніжністю, всеж таки він знає, як її борнити як чоловік, як зайде потреба — і горе всякому червоно-бурмусовому падлюці, що вдерся би в його святу спальню, чи ним був джигун чи поліцай".

„Француз любить свободу, як свою вибрану наречену. Він горить для неї, він палениє, він кидається їй до ніг, як божевільний, він воює за неї до смерти, він поповняє для неї тисячі дурниць.

„Німець любить свободу як свою бабку".

До цих слів Гайне, сказаних ще в 1830 році додав недавно один письменник: Справді німець любить свободу як свою бабку: він колисьтут вона вмерла, як цього треба було й ждати, німець був сумний малощо не ціле сполудня.

АВСТРАЛІЯ ЗАСТУПАЄ ПОЛЬСЬКІ ІНТЕРЕСИ — В СОВЄТАХ.

Австралійський уряд погодився, щоб перебрати на себе охорону польських інтересів в Совєтській Росії. Таке подає „Нови Сьвят".

Умові Клопоти від Воєнного Пекла

На річних зборах Американського Психіятричного Союзу, що відбулися оноді в Дітройті, подав Е. Роджерс Смит, офіцир, що працює в невро-психіятричнім департаменті американського фльотового шпиталю на Мер Айленд, у Каліфорнії, неопубліковані досі дані про важні наслідки воєнних переживань для умового стану вояків.

Комендер Смит говорив спеціяльно про боротьбу на Гвадалканалі; „Ми певні, що ще ніколи в людській історії не виставлено групи здорових, твердих, добре вишколених мужчин на такі важні умовини, як ті, які прийшлося переходити воякам американського корпусу маринарів у ті дні після 7. серпня 1932 року. Напруження й напняття, через яке переходили ті люди, викликало в них певного роду групову неврозу (умову недугу), якої досі люди ще не оглядали, і якої відай більше не будуть оглядати".

Маринарі, котрі виявляли цю нову недугу нервової системи, а котрих вислано на лікування до фльотного шпиталю на Мер Айленд, не люблять говорити про свої досвіди. Одначе ці переходи можна зложити з відломків пережиівань, поданих поодинокими людьми. Ця історія подає нам образ таких фізичних і умових напружень, яким рівних не можна би найти в письменників, славних з малювання людських страхіть.

„Ми мусимо припустити", говорив Смит, „що ворог докладно простудіював нашу психольогію й наш спосіб думання й життя та вжив цього знання проти нас у цій кампанії".

„Більшість з нас уважає ніч часом спокою, й сну, і тому японці зосереджували на цей період часу свою діяльність. Їх навчили кількох американських слів і висловів, головно погрозливих і сороміцьких, і коли настала ніч, вони їх постійно повторяли".

Вони в хитрий спосіб визначували час своїх бомбардувань і рейдів. „Спати було зовсім неможливо. Ніхто не міг спати, коли кожна година могла принести звук падаючих бомб або розриваючихся гранатів. Навіть, якби завести правильне харчування, рейдові напади не направлять травлення.

„Всі ці вояки стратили на вазі. У деяких випадках навіть 45 фунтів. До цього причинилися ще дощі, спека, насікомі, дизинтерія, малярія. Наслідком цього всього було не затроєння кровної струї, і не шлункові - кишкові недуги, а забурення всего організму, безпорядок думання й життя, навіть брак охоти до життя.

„Таке, неймовірне напруження тривало не один або два дні й ночі, але тривало й збільшалося тижнями. Це не був наглий й скоро кінчаючийся удар, як удар по Перл Гарборі, і не кількадневні напруження, як під Дункеркою. Це було напруження найгірше з усіх; воно тривало тижнями".

Люди, казав Смит, рідко коли заломлювалися підчас бою. Звичайно заломання наступало, як боротьба скінчилася.

„У всіх випадках можна доглянути подібність симптомів, якій просто вірити важко. В цій групі ми маємо людей різних фізичних, умових і чуттєвих типів, що вийшли з різних середовищ і шкіл, а прецінь всі вони проявляють подібні хоробливі симптоми й недомагання.

„Кожний з них при приході до шпиталю відкликався на найменший гострий або наглий голос, підскоком або утечею з кімнати. Найлекша догана викликала непомірних страх, що його будуть уважати боягузом. Через те першим завданням лікарів супроти маринарів, що прибули до шпиталю, було переконати їх, що їм нічого не боятися, що їх хтонебудь хоче вважати боягузами. Це було справді патетичне видовище бачити, яку вдячність вони показували, коли почули, що їх за боягузів ніхто не має.

„Вони всі переконалися скоро, що не можуть переносити алькоголю. Люди, що колись гордилися тим, що можуть багато випити, не показуючи цього по собі, тепер впивалися від пару малих шклянок пива до того, ще плакали як діти або хотіли з кожним битися".

По своїм приході до фльотного шпиталю ці маринарі хотіли передовсім спокою, харчів і абсолютного спочинку. По кількох тижнях можна було замітити загально неспокій. Допера по уступленню цього неспокою можна сподіватися поправи. Ці маринарі виявляли найбільше вперту форму нервової недуги.

Назагал велике число вояків, що терплять від воєнної неврози, по часі вертається вилікуваними до цивільного життя.

З Життя Громад і Організацій

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Новий Союзовий Відділ.

Велика радість огорнула наш відділ, коли ми одержали відомість з головної канцелярії, що наше товариство Теребовельська Поміч, приняте в члени У. Н. Союзу, як новий відділ ч. 391.

Наше товариство було основане 22. травня 1915 р. Вже давніше ми старалися ввійти в склад У. Н. Союзу, та не мали потрібного числа членів. Аж тепер, при допомозі організатора п. Загаєвича, по гарнім його рефераті на наших зборах, вдалося нам вписати до У. Н. Союзу майже всіх старших членів, та їх дітей. На наших останніх зборах, члени мали вже нагоду оглядати наш Союзовий чартер та прирекли збільшити число наших членів.

При цій нагоді доручили нам, урядникам, висловити урядови Українського Народного Союзу щиру подяку за приняття нашого Товариства до У. Н. Союзу, бо це поможе нам в придбанню нових членів. Честь і слава У. Н. Союзови, його урядови та усім відділам!

ЗА ТОВ. ТЕРЕБОВЕЛЬСЬКА ПОМІЧ, ВІД. 391 У. Н. С.:

В. Сидор, предсідник;
Розалія Циран, рек. секр.;
Анна Чепіль, фін. секр.;
Йосифа Калькатера, касієрка;
Павлина Яремчук, касієрка.

НАЙЛС, ОГАЙО.

Виступ нашої співачки.

Товариство Музики при гайскулах влаштувало дня 16-го травня концерт, на галі Мек-Кінлей Моморіел, на якому виступила наша співачка, панна Ольга Мусійчук. Кожен з нас, що був приявний на цьому концерті радів в душі, коли чужа публика всхлупувала з чарівний голос нашої співачки та безперервно викликувала її на сцену. На фортепіяно грала сестра Ольги, панна Ірена Мусійчук.

Пишу цих кілька слів, щоби хоч в цей спосіб віддячитися нашій молодій співачці за її працю над поширенням знання про українську музику між американцями.

Іван Рудик.

З Гумору в Україні під Совєтами

Пожежа в Поправці.

— Та таке, чуєте, в нас трапилося. Та таке нещастя, таке лихо, що й сказати боязно, — розповідають вам у Поправському споживчому т-ві на Білоцерківщині.

— А щож саме? Може розтрата?

— Боронь боже, що це ви таке говорите? Ніколи в нас цього й бути не може. Люди в нас, знаєте, все отверті, хороші, просто сказати — душевні люди.

— То може пограбували?

— Та ні, знаєте. Але таке лихо...

— Може ревізія з РСІ приїздила.

— Тьху, тьху, щоб не наврочити! Навіть не кажіть. Що це вам на думку спало?

— Ну, не знаю, не можу додуматись.

— Пожежа, голубе. Така, чуєте, прикра пожежа, така неприємна — вимовить тяжко.

— Деж це? Хата в кого згоріла, стіжок чи що?

— Та ні. У нас, кажу, — в товаристві пожежа.

— Як то в товаристві? Якеж у вас є помешкання?

— Та що це вам Бог дав: не зрозумієте одразу. Тут таки пожежа була...

Ви оглянетеся, подивитеся на давно білені стіни, на старі меблі і здивовано запитаєте:

— Як? Деж тут була пожежа, коли нічого не згоріло? Навіть стіни не закурилися.

— Кажемож вам, дуже прикра пожежа. Згоріла, розумієте, книжка.

— Сама тільки книжка?

— Так, сама тільки книжка, хороша така, бухгальтерська.

— А ви нову купіть.

— Так бачите — книжка була касова, з записами.

— Ну, а ви знову запишіть.

— Ми й записалиб, та ніде більше тих записів немає.

— Як то немає? Але єж принаймні готівка в касі, запис боргів, — якось же відновити можна?

— Нічого, братику, немає. Ні готівки немає, ні боргів не записано.

— Умгу... скажете ви нерішуче. — Але яка це пожежа була, що сама тільки касова книжка й згоріла?

— Не знаємо, їй бо не знаємо. Згоріла — і сліду не залишилося. Мабуть од цигарки затлілася.

— А деж вона лежала?

— Та тут же, разом з іншими книжками.

— І сама тільки вона й згоріла?

— Та самаж, голубе, сама, інші навіть і не закурилися...

* * *

Як ви думаєте, шановні читачі: може більше вже записувати нічого не треба? Га? („Вісти". Харків).

ВИРЯТОВАНО 4 ЖЕРТВИ СУБМАРИНИ.

ВАШИНГТОН. — Бомбовик американської фльоти побачив підчас своєї звичайної патрольної обїздки понад Атлантиком підносячийся з моря дим і незадовго потім врятував з моря 4 особи, що плили океаном на траві. Вони є розбитками з корабля, затопленого німецькою субмариною; плили на морю 38 днів.

ВЕЛИЧЕЗНІ ЖЕРТВИ АВТОМОБІЛЕВОГО РУХУ.

ШІКАГО. — За обчисленням Краєвої Ради Безпеченства, від Перл Гарбора в Америці згинуло від вуличного руху 38,000 осіб, в тому числі 22,500 робітників. Каже Рада, що ці підсумки є доказом, що воєнні обмеження руху зовсім не вилікують людей від транспортових випадків.

ВІДЗНАЧЕНІ ВЧЕНІ. Між ученими, відзначеними на зборах учених у Ню Йорку, влаштованих зприводу 400-літньої річниці народження Коперніка, були: д-р Джеймс Єн, китайський виховник, і професор Алберт Айнштейн, відомий жидівський математик.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАВВАГИ ДО ПИСАНЬ ПРОФ. М. ЧУБАТОГО ПРО УКРАЇНСЬКУ АВТОКЕФАЛЬНУ ЦЕРКВУ.

В „Свободі" ч. 57 і 58 була надрукована стаття проф. М. Чубатого п. н. „Церковна справа в Україні під Большевицькою та Німецькою Окупацією". Зазначивши на початку статті, що „цей матеріял доходив до Америки з ріжних джерел... Вістки ці були повідривані від себе, часто неповні та баламутні, а то й противорічні". — проф. М. Чубатий бере проте на себе завдання „дати образ принаймні зближений до правди та непротиворічний", бо „знає докладно церковні відносини на українських землях до війни".

Не беруся судити, оскільки авторови пощастило збудувати правдивий образ сучасного церковного життя в Галичині, але щодо церковної справи на теренах большевицької та німецької окупації України; то неможливо мовчки погодитися з тим баламуцтвом, що міститься в названій статті.

Про митроп. Василя Лепківського проф. Чубатий подає таке: „Українська автокефальна церква Східньої України формально перестала істнувати ще 1930 року по процесі Спілки Визволення України. Большевики посадили тоді на лаву обвинувачених також старенького митрополита Василя Липківського та засудили його на тюрму, а потім на заслання. Яка його доля, ніхто пізніше не чував; можна припускати, що в тюрмі або на засланні помер, але потвердження того не було".

Ясно, що проф. М. Чубатий „докладно" не знає, але ці речі відомі нам в Америці. В 1930 р. судили не митр. В. Липківського, а Миколу Борецького, що був обраний митрополитом на соборі церковнім 1927 р. після того, як митр. В. Липківський був примушений Радвладою усунутись. Від 1927 р. по осінь 1934 р. митр. В. Липківський жив у Києві на Солом'янськім передмістю, а потім його виселено в Олександрівську слободу під Києвом, де прожив до смерти в погіршених дуже обставинах мешкальних, матеріяльних і особливо моральних, бо тут йому навіть неможливо було відправляти Службу Божу. Відомости про нього, хоч і скупо, а всеж продиралися до Америки. Наша церква не забувала посилати, поки можна було, хоч невеличку грошову допомогу митрополитови. Його проповіди в той час містилися в нашій православній пресі, як і його коротка біографія, доведена до 1934 року.

Дальші відомости про Українську Автокефальну Церкву в Східній Україні за проф. М. Чубатим такі, що „вона увесь час істнувала тайно аж до приходу німців, коли показалося, що на цілій Україні всіх тільки 500 парохій, а з того вже навіть по відвороті большевиків з України до автокефалії зачислилося тільки 400 парохій". Отже ті інформації хиляться в бік занепаду автокефальної церкви на Україні. Та наші інформації значно інші. На процесі Спілки Визволення України митрополит Микола Борецький був засуджений і висланий на заслання, на Соловки, де большевицьке поводження з ним довело його до стану божевілля. На його місце ще було обрано митрополитом Івана Павловського. Отже ще і в той час УАПЦ ще не була офіціяльно розвязана. Дещо можна вичитати із большевицького „Безбожника" про дальшу долю тої церкви, що 1939 року писав таке:

„Найсильнішою церковною організацією є церква Липківців, що бере свій початок від митрополита Василя Липківського, що був її провідником. В. Липківського совєтська влада усунула від проводу церкви, і він довший час жив під Києвом, там і помер. Народ вважає його святим. Тепер є новий митрополит, Микола Шамурайло, 38 літ, дуже енергійний, а на вірних має вплив колосальний, наче гипнотизує їх. Він іде стопами Липківського і творить українську автокефальну православну церкву. Ця церква нараховує 32 єпископи, коло 960 парохій, в яких зареєстровано більше, як 100,000 вірних".

Цікаві дальші вістки „Безбожника" про церкви в Україні:

„Найкращі церкви на Україні, як Софійський собор в Києві, собори і церкви в Харкові, Катеринославі („Дніпропетровське"), в Одесі — в руках цієї церкви. Відправляють там українською мовою, хоч офіційно ця церква є розвязана... Багато слабшою є церква Жива... вона не має успіху в народі".

Коли під большевиками УАПЦ була найсильнішою, коли її вірні й тоді готові були на муки за свою віру і церкву, то тепер можна сподіватися там тисячі парохій під кермою діяльних єпископів церкви. Між іншим, те, що народ вважає митропила Василя за святого і до нього тепер молиться, не має нічого дивного, бож своїм праведним життям, великою працею і посвятою для рідної церкви в Україні, він ще за життя придбав надзвичайну повагу в народі і це було першою причиною, що большевики не посадили його до тюрми і не судили, а зробили все можливе, щоб позбавити його всяких звязків з народом.

Проф. М. Чубатий не знаходить між українськими православними єпископами церковної єдности. Десь на початку 1942 р. в Пинську збираються українські православні владики і ухвалюють получити православну церкву Західної України з тайною досі православною церквою Східної України, що її головою є митрополит Василь Липківський. Тому, що його доля невідома, то не вибірають митрополита, а тільки адміністратора для церкви. Дивується п. професор, що тут між тринацятьма дієцезіями преса не згадує нічого про Холмщину, Краківщину, Варшавську дієцезію. З того робить висновок, що українським православним з ґенералґубернаторства німецька влада не позволила належати до української автокефальної церкви. Ось так, після інформацій проф. М. Чубатого у читача має лишитися враження, що справа української православної церкви ще й загибає від внутрішніх розподілів чи непорозумінь. Тому подаю ті відомости, що має український часопис „Дійсність", а саме, що в Почаївській Лаврі на зїзді українських православних єпископів прийшло до порозуміння церковних ґруп і повстала одна українська автокефальна православна церква. Її головою обрано митрополита Діонізія, що має заряджувати церквою до часу скликання загальної ради української православної церкви в Києві. До помочі митрополитови вибрано синод, себто раду зі старших єпископів, а саме: Олександер, архієпископ Пінський і Поліський, Полікарп, архієп. Волинський і Житомирський, Симеон архієп. Чернигівський і Німенський, Іляріон, архієп. Холмський і Люблинський, Нікaнор, єпископ Київський і Мстислав еп. Переяславський. Отже, хоч які тяжкі часи переживає тепер Україна, але радісною вісткою є те, що православна церква і в тих тяжких обставинах виявляє себе обєднаною і сильною організацією.

Відносно митрополита Діонізія міркує проф. М. Чубатий таке:

„Мабуть було так, що митр. Діонизій намагався стати митрополитом цілої української православної церкви, але його московське походження та польонофільство за Польщі було занадто разячим для українців і на чоло української автокефальної церкви висунувся еп. Полікарп, що заняв ясно протимосковське становище".

Хоч був час, коли митр. Діонизій скривдив мене, не принявши на парохію, мушу його оборонити. Хоч він і москаль, але до українців завжди ставився добре. Ще 1922 р. Діонизій, тоді архієпископ Волинський, дав своє благословення вживати на Богослуженнях церковні книги в перекладі проф. І. Огієнка. Він перший розпочав українізацію Волинської єпархії; не раз звертався до Волинського духівництва й до народу, щоб молилися українською мовою. Він сам добре знає українську мову, про що свідчать його наукові статті в журналі „Наша Культура", що редаґував проф. І. Огієнко, а також його відправа в церквах українською мовою. Коли в 1938 р. я просив еп. Полікарпа поспішити з друком св. Євангелії для Америки, то еп. Полікарп відповів, що „митр. Діонизій сам щодня коректу править і нікому не доручає, а тому є затримка в друкарні". Волинь одержала перших двох українських єпископів — Олексія Громадського і Полікарпа Сикорського — тільки завдяки великій боротьбі митрополита Діонизія з безконечними перешкодами. Особливо багато було перешкод щодо висвячення еп. Полікарпа, бо поляки знали його як великого українського діяча, а тому тримали його аж у Вільні, в манастирі.

Також треба завважити, що імена православних владик і місце їх перебування чи праці професор М. Чубатий подає не точно і посилає в міста, де вони може й не бували. Владика Полікарп після проф. М. Чубатого єпископствує в Рівному замісць в Луцьку. Єпископ Іван Губа став у нього Ігор. Із архієпископа Палладія Відибіди професор зробив Рудибіду, а із єпископа Никанора Абрамовича зробив Абрамовського. Також подає він, що між вичисленими єпископами є досить нових і невідомих імен.

Подаю деякі відомости про тих невідомих проф. М. Чубатому осіб, що їх імена добре відомі православним українцям. Про архієп. Полікарпа Сикорського багато написано в спогадах О. Лотоцького (Видання Українського Наукового Інституту в Варшаві): „Сторінки минулого", де читач знайде опис його великої праці на полі національного освідомлювання кол духівництва й урядовців. Коли в 1917 році несподівано для багатьох Київ якось відразу зукраїнізувався, то це був тільки наслідок великої праці ще до революції таких діячів, як Сикорський. Імя Відибіди на Поділлю напевне ніколи не буде забутим, бо там поклав він велику працю для кооперативного обєднання цілого краю. Ті його великі здібности орґанізаційні проявилися і на Лемківщині, де він зорґанізував багато парохій, поширивши свою діяльність і на Галичину. Архієпископ Олексій Громадський був один із наздібніших церковних діячів. Останні вісти кажуть, що його забито бандитами, як їхав з Кремянця до Києва. Єпископ Іван Губа (в Білій Церкві) був парохом з 1921 р. в м. Ковелю на Волині. Це енерґійний церковний діяч, знаменитий проповідник, перекладчик деяких богослужбових книг. Єпископ Никанор Абрамович це старий досвідчений священик і церковний діяч. В 1917 р. редаґував в Житомирі часопис. Підчас мого перебування в таборі полонених о. Абрамович був співробітником нашого „Релігійно-Наукового Вістника" і постарався, щоб усе Волинське духівництво передплачувало цей орґан.

Подаю ці відомости, щоби поправити те, що написано проф. М. Чубатим. Вісти, що подав він, мали й ми, але навіть до свого церковного орґану не подавали, знаючи, що вони неповні, противорічні, баламутні.

о. Петро Білон,
Клівленд, О.

ВІЙНА ЗНАЄ СВОЇ ЧУДА. Наприклад: ви пробуєте наперед розбити ворога, а потім пробуєте його ратувати. На світлині: вояк армії Оси, що був ранений у бою в Тунісі, дістає напитися від тих, проти котрих він воював.

ПОБОРЮЮТЬ УСПІШНО СУБМАРИНОВУ НЕБЕЗПЕКУ.

ЛОНДОН. — Боротьба за Атлянтик знайшлася, коли говорити про Аліянтів, в такій стадії, що додає „великої отухи". Отже так є, що щораз більше конвоїв доходить, як і щораз більше нищиться ворожих підводних суден. Про те останнє не подається урядово дат, але є певні відомости, що в травні знищено на Атлянтику 12 ворожих субмарин. Навіть німці подали в місячнім звіті про затоплювання кораблів Аліянтів таке мале число, якого не було від 1940 року. А це теж є ознакою, що Аліянти вже знайшли спосіб, як успішно поборювати субмаринову небезпеку.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 6. червня, в год. 1. пополудні, в парохіяльній галі, 1944 В. Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і забрати свої чеки дивіденди з У. Н. Союзу. — За уряд: М. Горний, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 20. травня 1943 року помер у 52. році життя

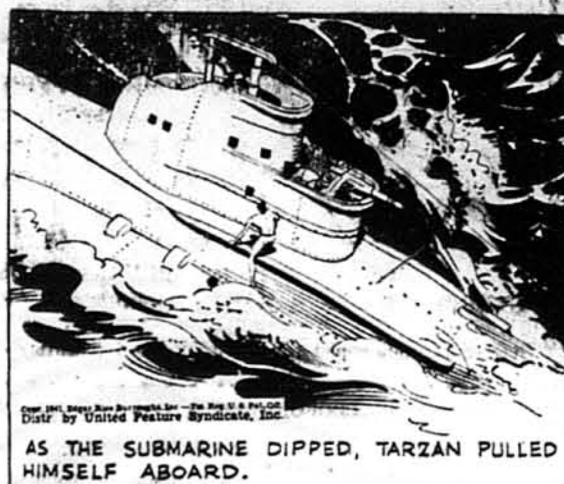
ІВАН ЧУХРІЙ,

член відділу 370 У. Н. Союзу в Ню Гейвен, Конн.

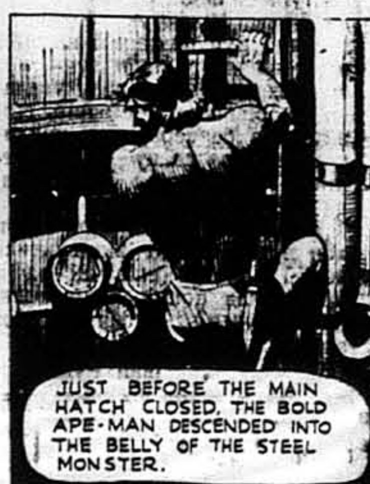
Покійний походив із села Гриньківці, повіт Заліщики, Галичина. До У. Н. Союзу вступив у 1923. році. Оставив у смутку жену Катерину, 3. синів і 3. дочки та 2. внуки. Похорон відбувся 23. травня при участи родини і членів Тов. з катол. церкви св. Арх. Михаїла. Поховано Його на цвинтарі св. Лаврентого. — В. Й. П.!

Мих. Сампара, секр.

ТАРЗАН, ч. 775. Бранці — але чиї?

Як субмарина пірнула, Тарзан вдерся на чердак.

Заки закрито вхід до субмарини, Тарзан зійшов до неї залізними сходами.

Капітан не міг своїм очам вірити, але сказав: „Отже, як так, то ми маємо несподіваного бранця".

„Ні, це ви, всі ви, що є моїми бранцями;" дав на це дивну відповідь Тарзан.